

Πατριαρχικόν Μήνυμα επί τῇ ἑορτῇ τῆς Ἰνδίκτου, ἡμέρα προσευχῆς ὑπέρ τῆς Προστασίας τοῦ Φυσικοῦ Περιβάλλοντος (September 1, 2018)

Ἀριθμ. Πρωτ. 738

+ Β Α Ρ Θ Ο Λ Ο Μ Α Ι Ο Σ
ΕΛΕΩΙ ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ
ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΠΑΝΤΙ ΤΩ ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΧΑΡΙΝ, ΕΙΡΗΝΗΝ ΚΑΙ ΕΛΕΟΣ
ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥ ΠΑΣΗΣ ΤΗΣ ΚΤΙΣΕΩΣ
ΚΥΡΙΟΥ ΚΑΙ ΘΕΟΥ ΚΑΙ ΣΩΤΗΡΟΣ ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Ἀδελφοί καί τέκνα ἐν Κυρίῳ,

Συνεπληρώθησαν ἤδη εἰκοσιεννέα ἔτη ἀπό τῆς καθιερώσεως ὑπό τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, τῆς ἑορτῆς τῆς Ἰνδίκτου ὡς «Ἡμέρας Προστασίας τοῦ περιβάλλοντος». Καθ' ὅλον αὐτό τό διάστημα τό Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον ὑπῆρξεν ἐμπνευστής καί πρωταγωνιστής ποικίλων δράσεων, αἱ ὁποῖαι ἐκαρποφόρησαν πλουσίως καί ἀνέδειξαν τό οἰκολογικόν πνευματικόν δυναμικόν τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν παραδόσεως.

Αἱ οἰκολογικά πρωτοβουλία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἀπετέλεσαν ἔναυσμα διά τήν θεολογίαν, διά νά ἀναδείξῃ τās οἰκοφιλικās ἀρχάς τῆς χριστιανικῆς ἀνθρωπολογίας καί κοσμολογίας καί νά προβάλῃ τήν ἀλήθειαν ὅτι οὐδέν ὄραμα διά τήν πορείαν τῆς ἀνθρωπότητος ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἔχει ἀξίαν, ἐάν δέν περιλαμβάνῃ καί τήν προσδοκίαν ἐνός κόσμου, ὁ ὁποῖος θά λειτουργῇ ὡς πραγματικός «οἶκος» τοῦ ἀνθρώπου, εἰς μίαν ἐποχὴν κατὰ τήν ὁποῖαν ἡ συνεχῶς διογκουμένη ἀπειλή κατὰ τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος κυοφορεῖ μίαν παγκόσμιον οἰκολογικὴν καταστροφὴν. Ἡ ἐξέλιξις αὕτη εἶναι ἡ συνέπεια μιᾶς συγκεκριμένης ἐπιλογῆς τρόπου οἰκονομικῆς, τεχνολογικῆς καί κοινωνικῆς ἀναπτύξεως, ἡ ὁποῖα δέν σέβεται οὔτε τήν ἀξίαν τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου, οὔτε τήν ἱερότητα τῆς φύσεως. Εἶναι ἀδύνατον νά ἐνδιαφερώμεθα πραγματικῶς διά τό ἀνθρώπινον πρόσωπον καί ταυτοχρόνως νά καταστρέφωμεν τό φυσικόν περιβάλλον, τήν βᾶσιν τῆς ζωῆς, κατ' οὐσίαν δηλαδή νά ὑπονομεύωμεν τό μέλλον τῆς ἀνθρωπότητος.

Παρά τό γεγονός ὅτι δέν θεωροῦμεν ὀρθόν νά κρίνωμεν τόν νεωτερικόν πολιτισμόν ἐπί τῇ βᾶσει «ἀμαρτολογικῶν κριτηρίων», ἐπιθυμοῦμεν νά ὑπογραμμίσωμεν ὅτι ἡ καταστροφὴ τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος εἰς τήν ἐποχὴν μας συνδέεται μέ τήν

άλαζονείαν τοῦ ἀνθρώπου ἔναντι τῆς φύσεως καί τήν ἐξουσιαστικήν σχέσιν του πρὸς αὐτήν, καθὼς καί μέ τό εὐδαιμονιστικόν πρότυπον τοῦ «πολλῶν δεῖσθαι» ὡς γενικῆς στάσεως ζωῆς. Ὅσον λανθασμένον εἶναι τό νά πιστεύωμεν ὅτι εἰς τό παρελθόν ὅλα ἦσαν καλλίτερα, τόσον ἄτοπον εἶναι νά κλείωμεν τά ὄμματα ἐνώπιον ὅσων συμβαίνουν σήμερον. Δέν ἀνήκει τό μέλλον εἰς τόν ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος ἀναζητεῖ ἀκαταπαύστως τεχνητάς ἀπολαύσεις καί νέας ἱκανοποιήσεις, ὁ ὁποῖος ζῆ διά τόν ἑαυτόν του καί ἀγνοεῖ τόν πλησίον, εἰς τόν ἄνθρωπον τῆς προκλητικῆς σπατάλης, οὔτε εἰς τόν ἀδίκητῆν καί ἐκμεταλλευτῆν τῶν ἀδυνάτων. Τό μέλλον ἀνήκει εἰς τήν δικαιοσύνην καί τήν ἀγάπην, εἰς τόν μετοχικόν πολιτισμόν τῆς ἀλληλεγγύης καί τοῦ σεβασμοῦ τῆς ἀκεραιότητος τῆς δημιουργίας.

Τοιοῦτον ἦθος καί τοιοῦτος πολιτισμός διασώζεται εἰς τήν θεανθρωπίνην ἐκκλησιαστικήν παράδοσιν τῆς Ὁρθοδοξίας. Εἰς τήν μυστηριακῆν καί λατρευτικῆν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας βιοῦται καί ἐκφράζεται ἡ εὐχαριστιακὴ θεώρησις, νοσηματοδότησις καί χρήσις τῆς δημιουργίας. Αὐτὴ ἡ σχέσις μέ τόν κόσμον εἶναι ἀσύμβατος μέ κάθε εἶδους ἐσωστρέφειαν καί ἀδιαφορίαν διά τήν πλάσιν, μέ κάθε μορφῆς δυῖσμόν πνεύματος καί ὕλης καί ὑποτίμησιν τῆς ὕλικῆς πραγματικότητος. Τούναντίον, ἡ εὐχαριστιακὴ ἐμπειρία εὐαισθητοποιεῖ καί κινητοποιεῖ τόν πιστόν εἰς οἰκοφιλικὴν δρᾶσιν ἐν τῷ κόσμῳ. Ἐν τῷ πνεύματι τούτῳ, ἡ Ἁγία καί Μεγάλῃ Σύνοδος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ὑπεγράμμισεν ὅτι εἰς τά μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας «καταφάσκειται ἡ δημιουργία καί ὁ ἄνθρωπος ἐνδυναμώνεται διά νά λειτουργῇ ὡς οἰκονόμος, φύλαξ καί "ἱερεὺς" αὐτῆς, προσάγων ταύτην δοξολογικῶς τῷ Δημιουργῷ» (Ἐγκύκλιος, §14). Κάθε εἶδους κατάχρησις καί καταστροφή τῆς κτίσεως καί ἡ μετατροπὴ τῆς εἰς ἀντικείμενον πρὸς ἐκμετάλλευσιν ἀποτελεῖ διαστρέβλωσιν τοῦ πνεύματος τοῦ χριστιανικοῦ Εὐαγγελίου. Δέν εἶναι διόλου τυχαῖον, ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἐχαρακτηρίσθη ὡς ἡ «οἰκολογικὴ μορφή» τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἐφ' ὅσον εἶναι ἡ Ἐκκλησία, ἡ ὁποία διέσωσε τήν Θεῖαν Εὐχαριστίαν ὡς πυρῆνα τῆς ζωῆς τῆς.

Συνεπῶς, ἡ οἰκολογικὴ δραστηριοποίησις τοῦ Οἴκουμενικοῦ Πατριαρχείου δέν ἀνεπτύχθη ἀπλῶς ὡς ἀντίδρασις εἰς τήν σύγχρονον πρωτοφανῆ οἰκολογικὴν κρίσιν, δέν ἐδημιουργήθη ἀπὸ αὐτήν, ἀλλὰ ἀποτελεῖ ἔκφρασιν τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας, προέκτασιν τοῦ εὐχαριστιακοῦ ἦθους εἰς τήν σχέσιν τοῦ πιστοῦ μέ τήν φύσιν. Αὐτὴ ἡ ἐγγενὴς οἰκολογικὴ συνείδησις τῆς Ἐκκλησίας ἐξεδηλώθη εὐθαρσῶς καί εὐστόχως ἐν ὄψει τῶν συγχρόνων ἀπειλῶν κατὰ τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος. Ἡ ζωὴ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας εἶναι βιωμένη οἰκολογία, ἔμπρακτος καί ἀκατάλυτος σεβασμός τῆς κτίσεως. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι γεγονός κοινωνίας, νίκη κατὰ τῆς ἁμαρτίας καί τοῦ θανάτου, κατὰ τῆς αὐτοδικαιώσεως καί τοῦ ἀτομοκεντρισμοῦ, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἐκπορεύεται ἡ καταστροφή τοῦ περιβάλλοντος. Ὁ Ὁρθόδοξος πιστός εἶναι ἀδύνατον νά παραμένῃ ἀδιάφορος ἔναντι τῆς οἰκολογικῆς κρίσεως. Ἡ μέριμνα καί ἡ φροντίς διά τήν πλάσιν εἶναι συνέπεια καί ἔκφρασις τῆς πίστεως καί τοῦ εὐχαριστιακοῦ ἦθους του.

Εἶναι προφανές ὅτι διά τήν ἀποτελεσματικὴν συμβολὴν εἰς τήν ἀντιμετώπισιν τῶν οἰκολογικῶν προβλημάτων ἡ Ἐκκλησία ὀφείλει νά τὰ γνωρίζῃ καί νά τὰ μελετᾷ. Γνωρίζομεν ἅπαντες ὅτι ἡ μεγαλύτερα ἀπειλή διά τό περιβάλλον καί τήν ἀνθρωπότητα

εἶναι σήμερον ἡ κλιματική ἀλλαγὴ καὶ αἱ καταστροφικαὶ ἐπιπτώσεις τῆς δι' αὐτὴν ταύτην τὴν ζωὴν ἐπὶ τῆς γῆς. Αὐτὴ ἡ θεματικὴ ἐκυριάρχησε καὶ κατὰ τὸ ἕνατον οἰκολογικὸν Συμπόσιον, τὸ ὁποῖον διωργάνωσε τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον τὸν παρελθόντα Ἰούνιον εἰς τὰς νήσους τοῦ Σαρωνικοῦ Σπέτσες καὶ Ὑδραν, μέ τίτλον «Γιὰ μιὰ πιὸ πράσινη Ἀττικὴ. Διασώζοντας τὸν πλανήτη καὶ προστατεύοντας τοὺς κατοικοὺς του». Δυστυχῶς, ἡ πρόσφατος καταστροφικὴ πυρκαϊὰ εἰς τὴν Ἀττικὴν καὶ αἱ ἀναμενόμενα συνέπειαι τῆς προκληθείσης μεγάλης περιβαλλοντικῆς καταστροφῆς ἀποτελοῦν τραγικὴν ἐπιβεβαίωσιν τῶν θέσεων τῶν συνέδρων διὰ τὴν σοβαρότητα τῆς οἰκολογικῆς ἀπειλῆς.

Τιμώτατοι ἀδελφοί καὶ προσφιλέστατα τέκνα ἐν Κυρίῳ,

Ὁ οἰκολογικὸς πολιτισμὸς τῆς Ὁρθοδοξίας εἶναι ἡ ὑλοποίησις τοῦ εὐχαριστιακοῦ ὁράματος τῆς δημιουργίας, τὸ ὁποῖον συμπυκνοῦται καὶ ἐκφράζεται εἰς τὴν συνολικὴν λειτουργίαν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς. Αὐτὸ εἶναι τὸ αἰώνιον μῆνυμα τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας εἰς τὸ θέμα τῆς οἰκολογίας. Ἡ Ἐκκλησία λέγει καὶ κηρύττει «ἀεὶ ταῦτα» καὶ «περὶ τῶν αὐτῶν», συμφώνως καὶ πρὸς τὰ ἀνυπέβλητα λόγια τοῦ Ἰδρυτοῦ καὶ κεφαλῆς αὐτῆς: «ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσι» (Λουκ. κα', 33). Στοικοῦσα τῷ πνεύματι τούτῳ, ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία καλεῖ τὰς ἀνά τὴν οἰκουμένην Ἀρχιεπισκοπὰς καὶ Μητροπόλεις αὐτῆς, τὰς ἐνορίας καὶ τὰς ἱεράς Μονάς, νὰ ἀναπτύξουν πρωτοβουλίας καὶ συντονισμένας δράσεις, προγράμματα περιβαλλοντικῆς εὐαισθητοποιήσεως, νὰ ὀργανώσουν συνέδρια καὶ ὁμιλίας, ὥστε οἱ πιστοὶ νὰ συνειδητοποιήσουν ὅτι ἡ προστασία τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος εἶναι πνευματικὴ εὐθύνη ἐκάστου ἐξ ἡμῶν. Τὸ φλέγον θέμα τῆς κλιματικῆς ἀλλαγῆς, τὰ αἷτια καὶ αἱ ἐπιπτώσεις του διὰ τὸν πλανήτην καὶ τὴν καθημερινότητα τῶν ἀνθρώπων ἀποτελοῦν εὐκαιρίαν διὰ προσεγγίσεις καὶ συζητήσεις ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀρχῶν τῆς θεολογικῆς οἰκολογίας καὶ διὰ συγκεκριμένας πρακτικὰς παρεμβάσεις. Εἶναι ζωτικῆς σημασίας νὰ δοθῇ ἔμφασις εἰς τὴν δρᾶσιν εἰς τοπικὸν ἐπίπεδον. Ἡ ἐνορία ἀποτελεῖ τὸ κύτταρον τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς, χῶρον προσωπικῆς παρουσίας καὶ μαρτυρίας, ἐπικοινωνίας καὶ συνεργασίας, λειτουργικῆν καὶ διακονικὴν κοινότητα.

Ἰδιαίτερα μέριμνα πρέπει νὰ ἐπιδειχθῇ διὰ τὴν ὀργάνωσιν τῆς ἐν Χριστῷ διαπαιδαγωγήσεως τῆς νέας γενεᾶς, ὥστε νὰ καλλιεργῆται εἰς αὐτὴν τὸ οἰκολογικὸν ἦθος. Ἡ ἐκκλησιαστικὴ κατήχησις πρέπει νὰ ἐνσταλάζῃ εἰς τὴν ψυχὴν τῶν παιδίων καὶ τῶν νέων τὸν σεβασμὸν πρὸς τὴν «καλὴν λίαν» πλᾶσιν, κίνητρα διὰ δραστηριοποίησιν εἰς τὴν προστασίαν τοῦ περιβάλλοντος καὶ τὴν ἐλευθεροποιὸν ἀλήθειαν τῆς ἀπλότητος, καὶ τῆς λιτότητος καὶ τοῦ ἀσκητικοῦ ἥθους, τοῦ μετοχικοῦ τρόπου τοῦ βίου καὶ τῆς θυσιαστικῆς ἀγάπης. Εἶναι ἀπαραίτητον, οἱ νέοι νὰ κατανοήσουν τὴν εὐθύνην των διὰ τὴν ἐφαρμογὴν ἐν τῇ πράξει τῶν οἰκολογικῶν συνεπειῶν τῆς πίστεώς μας, νὰ γνωρίσουν καὶ νὰ γνωστοποιήσουν τὴν καθορι-στικὴν συμβολὴν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου εἰς τὴν ὑπόθεσιν τῆς προστασίας τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος.

Περαίνοντες τὸν λόγον, εὐχόμεθα πᾶσιν ὑμῖν εὐλογημένον ἐκκλησιαστικὸν ἔτος καὶ δαψιλῆ καρποφορίαν τῶν πνευματικῶν ὑμῶν ἀγώνων, ἐπικαλούμεθα δὲ ἐφ' ὑμᾶς

τήν ζωηφόρον χάριν καί τό ἀμέτρητον ἔλεος τοῦ πανδώρου Κυρίου καί Θεοῦ καί Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἀρχηγοῦ καί τελειωτοῦ τῆς πίστεως ἡμῶν, πρεσβείαις τῆς Παναγίας τῆς Παμμακαρίστου, ἧς τήν τιμίαν εἰκόνα, τό σεπτόν κειμήλιον τοῦ Γένους, ἐορτίως, εὐσεβοφρόνως καί ἐν ταπεινώσει σήμερον κατασπαζόμεθα.

,βιη' Σεπτεμβρίου α'

+ Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαῖος
διάπυρος πρὸς Θεόν εὐχέτης πάντων ὑμῶν